

LONDON, 13. JULIJA 1971.

LETO XXIV. ŠTEV. 385.

PLAT ZVONA!

Goriška Slovenska demokratska zveza in tržaška Slovenska skupnost, ki sta leta 1968. sklenili volilni sporazum glede deljenega predstavnštva v deželni svet, sta zašli v politične težave. Iz poročil, objavljenih na naslednjih straneh, je razvidno, da gre za kršitev političnega dogovora bilo od strani goriškega Slovenskega ljudskega gibanja bilo od tržaške Slovenske skupnosti, - bilo od obeh. Nobenega dvoma ni, da sta za izvedbo sporazuma odgovorni SDZ v Gorici in SS v Trstu in da si je Slovensko ljudsko gibanje v Gorici privzelo vlogo, ki mu ne odgovarja, da o moralni plati cele afere niti ne govorimo.

Kot mi razumemo celo reč, se dogovor ne tiče Slovenske levice, ki v Gorici sploh kandidirala ni. In v dogovoru je bilo jasno rečeno, da gre za delitev mandata s predstavnikom goriške Slovenske demokratske zveze. To ni bilo samo fair do Goričanov ampak je bilo tudi politično dalekovidno, ker je tak aranžman optimalno zagotovil kar največ goriških glasov za skupno slovensko listo. Če ne bi bilo tako, potem se dr. Štoka ne bi obrnil s svojim pismom 15. aprila na goriško Slovensko demokratsko zvezo in stavil tej svoji mesto v deželni svet na razpolago.

Ne da se tudi braniti stališča, ki ga je zavzelo goriško Slovensko ljudsko gibanje, češ da - v bistvu rečeno - ne morejo zaupati prof. Vrabcu, če bi mesto pripadalo njemu. Če so zaupali Slovenski levici na volitvah, ko so krvavo po potrebovali njene glasove, potem ji morajo zaupati tudi zdaj, ko je treba deliti sadove volitev. Moralno-politična stran takega argumenta je tem bolj porazna, ker spominja na podobno taktiko komunistov med vojno, ki se je zdaj poslužujejo njihovi ideološki nasprotniki. Še huje: Slovenska levica je tak postopek obsodila in se je zato odvrnila od komunistov in poiskala sodelovanje z Demokrati. Enak postopek takih 'demokratov' bo Levico pognal nazaj v naročje komunistov.

A kot rečeno, mnenja smo, da se zadevni sporazum iz leta 1968. tiče SDZ v Gorici in SS v Trstu kot celote in da ga je treba izpolniti po duhu in po črki, kot je bil sklenjen. Vendar pa pri tem ne gre samo za tehnično izpolnitev dogovora. Na tehtnici je mnogo več: zaupanje vsaj 1500 goriških volilcev in nekaj sto tržaških bo zelo omajano in matična Slovenija, ki zdaj resneje spremlja dogodke v zamejstvu kot kdajkoli poprej, bo lahko prišla do zaključka, da demokracija ni možna med Slovenci in da je enopartijski režim še vedno najboljši za naše manire in značaj. Ali sta res Slovenska skupnost v Trstu in Slovensko ljudsko gibanje v Gorici pripravljeni prevzeti nase moralno in politično odgovornost za to?

ŽE SPET RIBIČIČ

Zalostno je brati, da v Sloveniji niso izbrali nikogar boljšega za predstavnika v bodočem predsedstvu SFR Jugoslavije kot Mitjo Ribičiča in Marka Bulca. Tretji slovenski član, Sergej Kraigher, bo v predsedstvu po svojem položaju kot predsednik republiške skupščine, kot je predvideno v ustavnih dopolnilih. Zanj torej ni bilo vprašanja. Tudi druga dva sta seveda šele predlagana kot kandidata, a kar predlagajo komisije, je največkrat tudi sprejeto. V socialistični samoupravni demokraciji še nismo prišli tako daleč, da bi jim odkrito in javno oporekali. Po ovinkih in za vogali že oporekajo in zabavljajo, odkrito nasprotovanje pa bi preveč dišalo po tkzv. liberalnem anarhizmu, ki je za komuniste eden od naglavnih grehov.

Za tem tiče čudne navade iz stalinističnih časov, ko se oporekati sploh ni smelo. Najgrših navad iz tistih časov so se naši komunisti sicer že otresli, nekaterih pa se še oklepajo. Prav zaradi tega ima KLIC TRIGLAVA nalogo, da doda, kar časopisom v domovini primanjkuje. S tem opravljamo dobro delo, čistimo ozračje in poskušamo pomagati k napredku Slovenije.

Že mnogokrat smo zapisali, da se nam zdi pomembno, koga Slovenija pošlje v zvezne službe. Zaradi slabe zvezne uprave trpi Slovenija sorazmerno bolj kot druge republike, ki so na turško uradovanje navajene. Zato bi bilo v njenem interesu, da pošilja na zvezne položaje odločne, energične in sposobne ljudi, ki jih ne bi pogoltnilo balkansko močvirje. Toda velja tudi za novo predsedstvo federacije, čeprav še ni jasno, kaj bo pravzaprav počelo. Morda bo do Titove smrti le za štafažo, a vsaj potem, če ne preje, bo imelo veliko vlogo, da državo brani pred anarhijo in na ta način tudi pred sovjetsko intervencijo.

Hrvati pošiljajo v predsedstvo Miko Tripala, ki je pri 46 letih eden od najbolj delavnih komunističnih voditeljev. Poslali so ga že v izvršni biro ZKJ in prav tam je pokazal, koliko je tako imenovanje vredno. Primerjati je treba le slovensko cestno afero in zadnjo brionsko sejo. Septembra 1969 smo obširno poročali, kako se je Slovenija obrisala pod nosom za posojilo Mednarodne banke za ceste in kako so potem slovenske komunistične voditelje okrcali zaradi neprimerne vedenja, ker niso tiho pogoltnili krivice. Takrat smo zapisali, da sta za to odgovorna slovenska predstavnika v najvišjem partijskem telesu, beograjecan Edvard Kardelj in šlapa Stane Dolanc, ki se nista postavila za slovenske interese. Ko pa so pred dvema mesecema na Brionih hoteli okrcati Hrvate zaradi pretiranega nacionalizma, je poskus spodletel, ker sta hrvaška predstavnika v izvršnem biroju, Vladimir Bakarič in Mika Tripalo, trdno branila hrvaške interese.

Slovencev ta izkušnja še ni izučila. V novo predsedstvo ne pošiljajo nikogar drugega kot preizkušenega obotavljivca Mitjo Ribičiča in nepomembnega Marka Bulca. Edina prednost pri obeh je, da imata že stanovanja v Beogradu in sta navajena na beograjsko okolje... UREDNIŠTVO.

POLITIČNA KRIZA V GORICI

Od našega sodelavca

V maju 1968. so se vršile volitve v deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Na volitvah sta nastopili obe slovenski nekomunistični politični organizaciji na Primorskem, to je Slovenska skupnost v Trstu in Slovenska demokratska zveza v Gorici. Tedaj je tudi prvič kandidirala na listi Slovenske skupnosti novo ustanovljena politična organizacija slovenskih levičarjev - Slovenska levica. Ta se je za volitve pridržila Slovenski demokratski zvezi v Trstu, Slovenskemu ljudskemu gibanju v Trstu, Slovenski krščanski socialni zvezi in Skupini neodvisnih, ki so tedaj sestavljale krovno Slovensko skupnost. V Gorici pa sta krovno Slovensko demokratsko zvezo sestavljali Slovenska demokratska skupnost in Slovenska katoliška skupnost, pozneje preimenovana v Slovensko ljudsko gibanje v Gorici.

Ker je bilo pred samimi volitvami očito, da je moč računati samo na izvolitev enega deželnega poslanca, ako nastopijo vsi nekomunistični Slovenci združeno, sta tedaj sklenili tržaška Slovenska skupnost in goriška Slovenska demokratska zveza pismeni sporazum, po katerem traja mandatna doba tržaškega svetovalca tri leta, ostali dve leti pa naj zasede mesto deželnega poslanca predstavnik goriške SDZ.

Ne glede na to, kako je potekala sama volilna borba za preferenčne glasove v okviru skupne liste, je bil rezultat naslednji: V Gorici je dr. Sfiligoj dosegel prvo mesto s 1533 preferenčnimi glasovi (prof. Černic 1235 glasov, Dr. D. Štoka 334 glasov), v kolikor so moji podatki za slednja dva točni; kasnejši povolilni komentariji so oba navajali nekoliko nižje, kar pa na celi stvari v bistvu nič ne spremeni. V Trstu je dobil največ glasov dr. Drago Štoka (2909), kateremu je sledil s 773 glasovi Ubald Vrabec od Slovenske levice in nato dr. Avgust Sfiligoj z 270 glasovi. Ker je tako tržaška lista v svojem okrožju odnesla večji kvocijent (3.73) od goriške liste (3.24), so za mesto deželnega poslanca prišli v poštev najprej kandidati na tržaški listi in sicer po vrstnem redu rezultatov: Dr. Štoka, Ubald Vrabec in dr. Avgust Sfiligoj. Ker je bilo oddanih komaj dovolj glasov za enega poslanca, je mesto zasedel dr. Štoka.

Nedavno je dr. Štokova mandatna doba treh let potekla, nakar bi ga v smislu volilnega sporazuma iz leta 1968 moral nadomestiti v deželnem svetu predstavnik goriške Slovenske demokratske zveze. To je dr. Štoka tudi storil in v pismu 15. aprila sporočil vodstvu SDZ v Gorici, da daje svoje mesto na razpolago. 5. maja je vodstvo SDZ v Gorici prosilo vodstvo Slovenske skupnosti v Trstu, da v smislu volilnega sporazuma zagotovi dr. A. Sfiligoju, predstavniku SDZ v Gorici, dejanski prevzem mesta v deželnem svetu.

In tu se prične poslednja težava. Tržaška Slovenska skupnost je odgovorila Goričanom negativno. Slovensko ljudsko gibanje v Gorici (ki je včlanjeno v krovni SDZ v Gorici) pa je sklenilo, naj dr. Štoka še naprej ostane v deželnem svetu, češ da na drugem mestu ni bil izvoljen dr. Sfiligoj ampak predstavnik Slovenske levice.

Na to je protestiralo vodstvo Slovenske demokratske skupnosti v Gorici (članica krovne SDZ v Gorici) in zahtevalo izpolnitev volilnega sporazuma, sklenjenega med tr-

žaško Slovensko skupnostjo in goriško Slovensko demokratsko zvezo, pri čemer je bilo poudarjeno, da goriško Slov. ljudsko gibanje ne more enostransko odločati, ker vendar problem zadeva celotno SDZ v Gorici in vse goriške volilce, ki so glasovali v smislu zadevnega volilnega sporazuma.

Urednik KLICA TRIGLAVA je pisal tajniku SDS v Gorici prof. Slavku Bratini in predsedniku SLG v Gorici dr. Andreju Bratužu in prosil za izjavo glede tega vprašanja.

IZJAVA SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA

'Na Vaš dopis od 14. tm. prav rad odgovorim ter vam s tem pojasnim izjavo odbora SLG v Gorici v zvezi z zastopstvom v deželnem svetu. Zato vam kar prilagam poročilo o seji širšega sveta SLG, na katerem se je razpravljalo o zadevi in je bilo objavljeno v KATOLIŠKEM GLASU z dne 27. maja. Ko se tam govori o dejstvu, da bi po volilnih rezultatih moral priti v deželni svet predstavnik Slovenske levice (prof. U. Vrabec), je pri tem jasno mišljeno, da Slovensko ljudsko gibanje v Gorici raje vztraja na ohranitvi sedanjega predstavnštva (dr. Štoke, ki je tudi pripadnik SLG v Trstu) kot pa na njegovi zamenjavi s predstavnikom skupine (Slov. levice), ki nima nikakih dogovorov ne s SLG, niti s SDZ v Gorici (katere član je SLG) in bi torej njen predstavnik ne imel do našega gibanja niti do Slovenske demokratske zveze nikakih obvez. V ostalem bi seveda SLG podprlo skupno zadevo po vstopu goriškega zastopnika v deželni svet. Seveda so objektivne (zgoraj navedene) težave to pač preprečile. Za odbor Slovenskega ljudskega gibanja v Gorici, dr. Andrej Bratuž, predsednik. Gorica 23.6.71'.

/Zadevni članek v KG se glasi: "Med odnose s Slovensko skupnostjo v Trstu se uvršča tudi vprašanje nasledstva v deželnem svetu. SDZ v Gorici je pri zadnjih deželnih volitvah sklenila s Slovensko skupnostjo dogovor, po katerem naj bi v doglednem času izvoljenega tržaškega deželnega svetovalca zamenjal goriški predstavnik. Seveda so po volilnih izidih nastale s tem v zvezi praktične težave zaradi dejstva, da je bil izvoljen na drugem mestu predstavnik tržaške levice, ne pa zastopnik SDZ iz Gorice. Po raznih korakih pri odgovornih predstavnikih Slovenske skupnosti se je izkazalo, da problem zaenkrat ne more najti ustrezne rešitve. Zato je svet SLG po daljši razpravi dal odboru nalogo, da se v SDZ zavzema za ohranitev sedanjega predstavnštva./

Prof. Slavko Bratina, tajnik Slovenske demokratske skupnosti v Gorici je poslal sledeči odgovor:

'Volivni okrožji sta bili dve: goriško in tržaško. Kandidata, namenjena za deželni svet, sta bila dr. Štoka in dr. Sfiligoj, ki sta zaradi tega edino enadva kandidirala na obeh listah.

Volivni sporazum sta sklenili goriška Slovenska demokratska zveza in tržaška Slovenska skupnost, razume se za vse kandidate na listah.

Zaradi tega je Slovenska skupnost, ki mora sporazum izvršiti,

Po sporazumu mora mesto v deželnem svetu odstopiti ne le dr. Štoka, ampak tudi prof. Vrabec. To jasno izhaja tudi iz pisma, ki ga je 15. aprila 1971 dr. Štoka poslal vodstvu SDZ v Gorici in ki se glasi: "V zvezi s predvolilnim sporazumom za deželne volitve med Slovensko skupnostjo iz Trsta in SDZ iz Gorice sporočam, da dajem na razpolago svojo demisijo od mesta deželnega svetovalca Furlanije-Juljske krajine."

Slovensko ljudsko gibanje nima pri stvari nobene besede izven okvira SDZ, kakor je ni imela pri sklepanju sporazuma leta 1968 takratna Slovenska katoliška skupnost.

/Današnji prvi uvodnik se nanaša na gornje/

Slovenska kapela v Washingtonu

Na letošnji praznik Marijinega vnebovzeta 15. avgusta bo v Washingtonu slovesno posvečena kapela Marije Pomagaj z Brezij v ameriškem narodnem svetišču Brezmadežnega spočetja. Tako bo poleg drugih narodnostnih kapel v tej osrednji ameriški baziliki tudi slovenska kapela, ki bo v glavnem zaključila petdesetletno gradnjo te sedme največje cerkve na svetu.

Pomen slovenske kapele v Washingtonu je mnogoteren. Umetniška podoba Marije Pomagaj z Brezij - slovenske narodne Madone - ki bo žarišče kapele, bo dopolnila galerijo znamenitih Madon, ki krasijo ameriško marijansko baziliko. Slovenska kapela v Washingtonu bo predstavljala trajno slovensko prisotnost v važnem svetovnem središču, ki ga letno obišče do deset milijonov turistov, romarjev in poslovnih popotnikov iz vseh delov sveta. Še prav posebej pa bo ta kapela spomenik in priča dvanajst preteklih stoletij in - tako upamo - mnogih bodočih stoletij slovenskega krščanskega izročila in omike.

Arhitektonski sestav in umetniške značilnosti Slovenke kapele odsevajo njen trojni pomen. Olnata podoba brezjanske Marije - delo akademskega slikarja Leona Kopperca - je vgrajena v steno nad oltarjem. Oltar, ki po svoji kamniti masivnosti in obliki spominja na Knežji kamen, nosi na pročelju zgodovinski slovenski grb z označbo Slovenije in molitev: "Marija Pomagaj z Brezij - prosi za nas". Na vznožni stopnici oltarja pa je v angleščini vklesana oznaka rojstnega datuma dvanajststoletne krščanske zgodovine Slovencev: "Leto Gospodovo 745 - krst Kneza Gorazda".

V oktagonalnem razporedu okrog oltarja so na marmor-

natih stenah kapele štirje kiparski reliefi Franceta Goršeta, ki ponazarjajo krst kneza Gorazda, Slomškovo krščansko obnovo med Slovenci, Baragovo ameriško misijonstvo in doprinos slovenskih naseljencev Ameriki. Dva krsta - kneza Gorazda na levi strani oltarja in Baragova krstitev Indijanca na desni - simbolizirata slovensko krščanstvo v njegovem domačem začetku in v njegovi univerzalnosti. Glavni stranski steni kapele med reliefi v rožnatem marmorju nosita Slomškovo slovensko obnovitveno geslo ("Sveta vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike") in vodilo Baragovega ameriškega misijonstva ("Želim biti, kjer me Bog hoče"), ki ga je izrazil v pismu svojemu ameriškemu škofu, predno je sam postal soustanovitelj katoliške cerkvene organizacije v Združenih državah.

Strop kapele je okrašen s slovenskimi narodnimi ornamentami na belem polju. Nad vhodom v notranjost kapele je v angleškem prevodu vklesan Ivan Cankarjev spev brezjanski Mariji: "Ozrl se bodo nate usmiljene oči Matere z Brezja in potolažen boš". Nad zunanjim pročeljem kapele v spominski dvorani svetišča pa je v marmor zapisana angleška identifikacija Slovenske kapele: "Marija Pomagaj z Brezij - zaščitnica Slovenije".

Za slovesnosti posvetitve kapele se bodo v Washingtonu zbrali Slovenci iz Amerike in Kanade, prišla pa bo tudi velika skupina romarjev iz Slovenije.

Poleg cerkvenih slovesnosti bo proslava posvetitve slovenske kapele poudarjena s posebno akademijo, slavnostnim banketom in razstavami slovenske knjige in folklorne v Ameriki; razstava ameriške slovenske folklorne pod okriljem in v priredbi znamenite ameriške zgodovinsko-muzejske ustanove - The Smithsonian Institution.

Slovenska kapela v ameriškem Narodnem svetišču, ki je bila zasnovana leta 1965, bo mednarodni spomenik slovenskega krščanstva. Njena posvetitev 15. avgusta bo edinstveni slovenski "dan, ki ga je naredil Gospod."

CIRIL ŽEBOT

SPOMINSKE ZNAMKE

Prejel sem 16 serij spominskih znamk, izdanih za blagoslovitev slovenske kapele v Washingtonu. V vsaki seriji so 4 znamke brezjanske Marije Pomagaj s priložnostnim spominskim besedilom in 1 znamka washingtonske bazilike Brezmadežnega Spočetja.

Ker je ves izkupiček namenjen za kritje velikih stroškov te kapele, vabim in prosim rojake, da odkupijo te znamke in zanje pošljejo, kolikor pač morejo ali smatrajo, da so znamke vredne. Naročila na naslov Klica Triglava.

D. Pleničar

V Argentini je umrl DR. VINKO ZORC, bivši odvetnik v Ljubljani in nazadnje podpredsednik izvršnega odbora Slovenske demokratske stranke. Naj počiva v miru!

USTOLIČENJE V ARGENTINI

/Pred samim zaključkom junijskega KLICA TRIGLAVA smo prejeli vest o ustoličenju g. Miloša Stareta za predsednika Narodnega odbora za Slovenijo, na slavnostni večerji 29. maja v Buenos Airesu. Tedaj smo kratko objavili njegovo prošnjo za sodelovanje, izrečeno v govoru. Naknadno smo bili naprošeni za objavo Staretovega celotnega govora, ki ga v naslednjem podajamo: /

★

"Smatram za dolžnost, da vam na nocojšnji večer povem nekaj misli o Narodnem odboru za Slovenijo, o njegovi ustanovitvi, programu in ciljih.

USTANOVITEV NO IN NJEGOV POMEN

Potem, ko je v letu 1944 Slovenska zaveza prenehala delovati, ker so bili njeni vodilni člani ali odpeljani v Dachau ali so morali v ilegalo in jim je bilo zaradi nacističnega in komunističnega zasledovanja delo onemogočeno, je šel vojni razvoj in z njim svetovni dogodki v takšno smer, da se je izkazala nujna ustanovitev skupnega foruma slovenskih demokratičnih strank. Po pripravah v izrednih okolištinah, ker je bilo vse delo v ilegali, smo se predstavniki demokratičnih strank zedinili na ustanovitev NO, ki naj poda smernice za povojno ureditev Slovenije in Jugoslavije. Pri tem delu je od SLS odločilno sodeloval pok. dr. Šmajd, ki me je obiskoval v mojem skrivališču v nekem podstrešju v ljubljanski okolici, da sva predebatirala naše poglede. Tako je prišlo do ustanovitve NO, ki je za številčno razmerje zastopstva članov demokratičnih političnih strank, to je SLS, JNS in Socialistične stranke, prevzel ključ prve slovenske narodne vlade iz leta 1918. Tako ustanovljeni NO se je predstavil z narodno izjavo z dne 29. oktobra 1944.

Pomen te narodne izjave je v tem: zaključena je bila doba več kot 20-letnih nesoglasij med Slovenci, kakšen naj bo odnos posameznih narodov do skupne države Jugoslavije in kako naj bi bila urejena jugoslovanska država.

Če upoštevamo 20-letni boj med zagovorniki centralizma na eni strani in slovenske avtonomije na drugi strani, potem moramo priznati, da je narodna izjava z dne 29. oktobra 1944 zgodovinski dogodek. Slovenske demokratične politične stranke so se zedinile na enotno gledanje v izjavi, ki je postala idejni temelj za ustanovitev NO in v osno vi še danes veže v NO slovenske demokratične politične stranke in more združevati vse demokratične Slovence. Osnovne zahteve v tej narodni izjavi so:

Na temelju etnične samobitnosti slovenskega naroda in na temelju narodnostnega načela zahtevamo:

1. državno-pravno združitev vsega slovenskega naroda nega ozemlja v Zedinjeno Slovenijo, ki mora biti v geografskem, gospodarskem, prometnem in strateškem oziru tako zaokrožena celota, da bosta zavarovana nemoteni narodni in gospodarski obstoj in razvoj slovenskega naroda.

2. federativno, na demokratični podlagi in socialno pravično urejeno Jugoslavijo, katere sestavni del je tudi narodna država Zedinjena Slovenija.

3. tako federativno državo, da bodo narodne države kot sestavni deli imele tako stvarno področje, da bo izvrševala osrednja zvezna oblast le tiste naloge in imela le tiste prerogative, ki so ji z zvezno ustavo izrecno priznane in izvezete iz pristojnosti oblasti narodnih držav.

S to narodno izjavo so vse demokratične politične stranke odklonile centralizem, odklonile teorijo enega jugoslovanskega naroda, poudarile načelo enakopravnosti vseh narodov Jugoslavije. Brez pridržkov je v narodni izjavi odločno povedano, da ima slovenski narod v Jugoslaviji pravico do svoje narodne države Zedinjene Slovenije.

To izjavo je podpisalo v času okupacije in revolucije v strogi konspiraciji nad 300 predstavnikov slovenskega javnega življenja vseh političnih strank, vidne osebnosti iz vse Slovenije in vseh okupacijskih con.

PROGLASITEV NARODNE DRŽAVE SLOVENIJE IN VETRINJSKA TRAGEDIJA

Pri dogodkih 3. maja 1945 nisem mogel več sodelovati. Narodni odbor je tedaj storil še korak naprej. Proglasil je ustanovitev Slovenske narodne države, ki naj ima svoj parlament in svojo narodno vojsko.

Naslednje obdobje delovanja NO sovpada s kapitulacijo Nemčije, našim umikom iz Slovenije pred komunističnimi partizani ter vračanje slovenske narodne vojske iz Vetrinja. Delo NO med temi dogodki je bilo deležno ostrih kritik in napadov. Ne da bi se spuščal v razpravljanje o dogodkih in kritikah, hočem pibiti le eno: Vodstvo NO in tisti, ki so bili za njegovo delo odgovorni, so storili vse, kar so v tedanjih razmerah mogli; poleg tega so pa doprinesli take žrtve, da ne moremo metati kamenja nanje: predsednik dr. Basaj je izgubil oba sinova, ki sta bila vrnjena iz Vetrinja. Bodimo prepričani, da bi storil vse, kar bi mogel, da bi rešil slovensko narodno vojsko. Saj sta bila z njo vred žrtve njegova dva sinova. Dr. Šmajd in prof. Bitenc tudi po strahotni vetrinjski tragediji nista odnehala v boju proti komunizmu in sta dala v tem boju svoji življenji.

DR. MIHA KREK PREDSEDNIK NARODNEGA ODBORA

Novo obdobje v NO pa je nastopilo, ko je prevzel predsedstvo dr. Miha Krek. Nad dvajset let smo imeli na tem mestu moža, ki je združeval v sebi vse pogoje za to

odgovorno mesto: slovenski in jugoslovanski problem je poznal do podrobnosti. Bil je več let pred vojno minister v različnih resorih. V emigraciji je bil podpredsednik jugoslovanske vlade in delegat-veleposlanik Jugoslavije pri Zavezniškem svetu za Sredozemlje. Podpredsednik Krščansko demokratske unije za Srednjo Evropo; imel je zveze in osebna poznanja z državniki, politiki in vplivnimi osebnostmi. V mednarodnih krogih je užival ugled kakor noben Slovenec v tej dobi. Lahko smo prepričani, da smo bili v tej dobi resnično varni. Saj dr. Krek ni zamudil nobene prilike in je nastopil povsod, kjer je le mogel v obrambo slovenskih interesov in v prizadevanju, da bi bil tako slovenski narod kakor vsi narodi Jugoslavije svobodni in rešeni komunistične diktature. Krek je o svojem vztrajnem delu molčal. Zgodovina bo pokazala, da smo bili zares lahko srečni, ko je imel naš NO za predsednika dr. Kreka in slovenski narod v svetu takega branilca in zaščitnika.

In danes? Dr. Kreka ni več. Tudi nimamo osebnosti takega formata, kot je bil on, da bi ga mogel nadomestiti.

POVEŽIMO SE VSI

Ali naj bomo malodušni? Ne, imamo izhod. Skušajmo nadomestiti nastalo vrzel tako, da prenehamo z vsemi nesoglasji in se strnemo vsi okrog NO v skupno in enotno fronto v boju za osvoboditev slovenskega naroda. V naši zgodovini smo dosegli veliko. In to vedno tedaj, kadar smo bili složni v boju in delu za določen cilj.

Povežimo se vsi!

Ne samo možje in fantje! Tudi žene in dekleta, ki so odigrale v slovenski politični zgodovini prav tako pomembno vlogo. Naj se svojega velikega vpliva in odgovornosti zavedajo tudi danes.

Mladina je bila vedno v prvih bojnih vrstah. Tudi sedaj naj ne stoji ob strani. Naj ne popusti v borbenosti, naj jemlje zgled o tej lastnosti pri svojih prednikih. Te dni se bomo spominjali žrtev okupacije in revolucije. Spominjali se bomo vaških straž, domobrancev in četnikov. Naj vam mladim o teh borbah govorijo še tako kritično, enega jim nihče ne more vzeti: bili so neuklonljivi borci in so bili pripravljeni na največje žrtve.

Mladi fantje in dekleta, pristopite borbeni tudi k političnemu delu, da boste mogli čimprej nadomestiti nas. Poudarjam, čimprej.

Verjemite mi, da papež Pavel VI ni brez premisleka pred 14 dnevi v pismu 'Octogesima adveniensi' poudaril važnost političnega dela. Saj to delo ni le delo v političnih strankah ali za politične stranke. Tudi to je potrebno. Politično delo pa sega preko gospodarstva, kulture, socialnih problemov vse do vzgoje v šoli in družini.

Vse vas prosim: ne odklonite pomoči in sodelovanja, ko vas NO pokliče! Vse organizacije in ustanove, žene in dekleta in vso mlado generacijo prosim, da se strne in združi okrog Narodnega odbora in v njem. Naj ne pade na našo politično emigracijo očitek, da je utonila v brezbržnosti, ki prinaša narodno smrt njej in odreka pomoč domovini.

SMERNICE ZA DELO POLITIČNE EMIGRACIJE

Nekaj smernic za delo in naloge politične emigracije:

Neizprosni boj za svobodo slovenskega naroda in odstranitev komunistične diktature, da bo slovenski narod mogel sam odločati o svoji usodi.

Prizadevajmo si, da bomo spoznali pravo stanje v naši domovini in celotno sedanjo strukturo, ki vodi naš narod po krivdi komunistične diktature v pogubo.

Prizadevajmo si, da bomo spoznali pravo stanje v naši domovini in celotno sedanjo strukturo, ki vodi naš narod po krivdi komunistične diktature v pogubo.

Iščimo rešitve za bodočnost našega naroda na vseh področjih njegovega življenja. Ta klic velja prav posebej vsem mladim slovenskim izobražencem po svetu.

Predno preidemo k reševanju slovenskega državno-pravnega problema, analizirajmo dejansko stanje, v katerem se nahaja Slovenija. Upoštevajmo vse silnice, ki vplivajo na usodo našega naroda in narodov v Jugoslaviji.

Pri tem bomo prišli do spoznanja, da je Slovenija na ozemlju, kjer se zanjo nevarno križajo interesi velikih držav in velesil in da slovenski narod živi ob narodnostni tromeji sosedov, katerih interesi so bistveno nasprotni svobodnemu življenju slovenskega naroda in stremljenju po Zedinjeni Sloveniji. Kdor bi upal, da bi pri Nemcih, Italijanih ali Madžarih dobil oporo za reševanje slovenskega narodnega problema, je v usodni zmoti. V zmoti je tudi, kdor trdi, da je razbijanje Jugoslavije nujno kot izhodna točka našega dela za blaginjo in svobodo našega naroda. Samomor sebi in nesrečo drugim pa prinašajo tisti, ki odpirajo sovjetskemu imperializmu pot na Jadran, da bi rešili narodno vprašanje.

NAROD NE MORE ODLOŽITI PRAVICE IN ZAHTEVE ODLOČANJA O LASTNI USODI

Jugoslavija je večnarodna država. Narodnostni spori, ki so vladali pred drugo svetovno vojno, niso rešeni. Nasprotno! Ne le da so komunisti zavrnili reševanje tega problema, katerega začetek je bil sporazum med Hrvati in Srbi leta 1939, s centralizmom in diktaturo komunistične partije so te spore še zaostriili.

Tako imenovane republike in njih pravice so le na papirju.

Narodi niso priznani kot narodi v pravem pomenu besede. Tega priznanja jim komunisti ne morejo dati, če še tako spreminjajo ustave republik in federacije, o čemer je danes toliko govorjenja in pisanja v Jugoslaviji. Partija kot nositeljica diktature sledi dosledno Leninovemu nauku, da je bilo narodno vprašanje zbrisano z dnevnega reda marksizma. Zato tudi komunistični teoretiki zagovarjajo težo o umiranju in končno smrti narodov, tudi slovenskega.

Mi pa pojmujeemo narod kot nekaj živega, ki hoče živeti in se brani umreti. Tudi samomora neče napraviti. Narod je prav tako kakor oseba, ki ne more nikdar odložiti osnovne pravice in zahteve odločanja o lastni usodi. Tudi

je ne more nikdar prenesti na tuje telo, ne da bi prenehal obstojati. Le kadar narod spozna, da mu je v gotovih okoliščinah koristno vstopiti v zvezo z drugimi narodi, si prostovoljno omeji izvrševanje suverenosti, ne odpove se pa tej pravici nikdar.

Slovenci hočemo na osnovi takega pojmovanja naroda reševati sporazumno medsebojne odnose z narodi, s katerimi živimo skupaj v Jugoslaviji. Spoštujemo Hrvate, Srbe in Makedonce, ki imajo iste pravice kot Slovenci, da odločajo sami o svoji usodi. Vsakega teh narodov je oblikovala zgodovina po svoje, da je dobil današnjo podobo.

S hrvatskim narodom nimamo z naše strani nobenih spornih točk. V zgodovini so nas vezale velike prijateljske vezi. Spomnimo se samo na dobo dr. Janeza Ev. Kreka, na prizadevanje dr. Korošca, da je prišlo do hrvatsko-srbskega sporazuma in na lepo prijateljsko sodelovanje voditelja Hrvatov in našega predsednika dr. Mihe Kreka. Tudi v bodoče želimo ostati z njimi v iskrenem prijateljstvu. Srbom priznamo njihovo junaštvo in odpornost, da so ohranili narod živ kljub težkim zgodovinskim preizkušnjam. Toda odkrito jim povemo, da terjamo od njih prav tako kot od kogar koli, da nam priznajo enakopravnost. Ob tej priliki povemo, da smo jim hvaležni, da so med drugo svetovno vojno res bratovsko sprejeli naše nesrečne preseljence iz Gorenjske.

CILJI NAŠE NARODNE POLITIKE

Kakšna je pot za ureditev narodnih problemov v Jugoslaviji?

Narodni odbor za Slovenijo je za Veliko noč 1960 objavil po predsedniku dr. Kreku spomenico 'O ciljih naše narodne politike':

'Naš skupni cilj je upostavitve svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji'.

Nadaljnja osnovna misel te spomenice je, da naj se združijo vse tiste politične sile, doma in v svetu, ki priznavajo človeške pravice, kakor nam jih popišeja in kažeta ustanovna listina Združenih narodov in splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah, katerim so svobodni evropski narodi, združeni v 'Evropskem svetu', dali v strasburških konvencijah tudi pravno obliko in jim priznali moč obveznega zakona.

Dalje pravi spomenica: 'Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren in urejen način in brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo - nikakor ne za dokončno državno-pravno ureditev - ampak le za začetno dejansko izhodišče - sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Makedonija.'

'Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu z izključitvijo surove sile, sami odredijo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javno-pravnih ustanovah'.

Tako spomenica o ciljih slovenske narodne politike.

Sele potem torej, ko si bodo svobodni narodi in republike zgradili svoje države, naj odločajo če in koliko svojih suverenih pravic odstopijo skupnosti v zavarovanje meja ter hitrejšega in lažjega razvoja vsakega naroda.

Prepričan sem in verujem v življenjsko silo in zgodovinsko izkušnjo slovenskega naroda, da bo odločal tedaj tako, kakor bo za njegovo svobodo in bodočnost prav.

Ne precenjujem pomena naše politične emigracije in Narodnega odbora za Slovenijo, ker se zavedam, da leži teža odgovornosti za razvoj dogodkov v domovini pri naših bratih, ki živijo tam.

Moja izvajanja pa bi bila bistveno pomanjkljiva, če jih ne bi zaključil z ugotovitvijo, ki je namenjena našim, zaradi negotove bodočnosti upravičeno zaskrbljenim bratom v domovini:

Slovenska politična emigracija sledi z vso pozornostjo razvoju dogodkov v Sloveniji in Jugoslaviji. Je bila, je in bo ostala neločljivo povezana z vsemi demokratičnimi silami v domovini, katerim je program uveljavitev temeljnih človeških pravic v javno in zasebno življenje in cilj svoboda.

Bog nam pomagaj vsem, da bi bil program uresničen in cilj dosežen."

★

Slavnostni večerji so prisostvovali člani Narodnega odbora g. Miloš Stare z gospo, dr. Tine Debeljak z gospo, g. Rudolf Smersu z gospo ter g. Feliks Urankar.

Zastopane so bile naslednje organizacije in ustanove: načelstvo Slovenske ljudske stranke v Argentini, Zedinjena Slovenija, Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka, slovenski dušni pastirji, Slovenski lazaristi, Rožmanov zavod, šest Slovenskih domov, slovenski del ukrajinske univerze, Slovenska katoliška akcija, Slovenska kulturna akcija, Zveza mater in žena, slovenski protikomunistični borci (Tabor in Vestnik), Družabna pravda, Slov. pevski zbor Gallus, Slov. hranilnica Sloga, Slov. kat. akad. društvo, Slov. dekleška organizacija, Slov. fantovska zveza, Slovenski skavti, Mladinska vez, Svobodna Slovenija.

Na slovesnosti so govorili gg. Pavel Fajdiga, kot preds. pripravlj. odbora in podpredsednik SLS za Argentino, msgr. Orehar, Božo Stariha, Rudolf Hirschegger, Maks Jan, Andrej Mele in gospa P. Dobovškova.

KLIC TRIGLAVA

Naročnike vljudno opozarjamo na nekatera nova določila glede naročnine (zadnja stran lista). Poenostavili smo tudi naslov Klica Triglava (odslej isti naslov za uredništvo in upravo). - Prostor to pot ni dopuščal objavo daljših člankov, tako ob mednarodnem posvetovanju PEN klubov v Piranu, o kavbojščini v domovini, o nadaljnjih dnevih jeze v Washingtonu, o Primorski v precepu ter o prizadevanjih kentske univerze v USA za objavo knjigo o znamenitih Slovencih. Upamo, da bomo vse to mogli objaviti v naslednji številki.

PREUREDITEV ZVEZNIH ODNOSOV

PRED USTAVNIMI SPREMENBAMI V JUGOSLAVIJI

USTAVNE SPREMENBE, ki jih je sprožil Tito z napovedjo kolektivnega predsedstva zveze septembra 1970, bodo formalno uvedene sredi poletja. Dokončno besedilo sprememb še ni znano, ko to pišem (koncem maja; vsled pomanjkanja prostora članek ni mogel iziti v junijskem KT; ur.), ker so zakulisne borbe še v teku.

Primerno bo torej, da v tem času pričakovanja objavimo nekaj razmišljanj o koreniti preureditvi Jugoslavije kot dogovorjene zveze suverenih republik-držav iz avtorjeve druge knjige o Sloveniji včeraj, danes in jutri (1969). Te misli bodo služile kot pripomoček za presojo resničnega obsega in pomena bližnje preureditve.

★

PRVA JUGOSLAVIJA

"Od nastanka Jugoslavije leta 1918 do dvorske diktature 6. januarja 1929 je Slovenija bila demokratična dežela s široko osebno svobodo a zelo omejeno narodno oblastjo. Vidovdanska ustava je novo večnarodno državo unitaristično osredotočila v Beogradu, upravno pa organizirala po občinah in 'oblasteh'. Narodi niso bili državno-pravne enote. Slovenski narodno-politični interesi so bili oblastveno zastopani le prek slovenske poslanske manjšine v beograjskem parlamentu in pa s pomočjo prostovoljnega vzporejanja omejenega samoupravljanja v ločenih okvirih dveh slovenskih 'oblasti', ljubljanske in mariborske.

Šestojanuarska diktatura je ukinila vse demokratične svoboščine. Čeprav je Slovenija bila upravno zedinjena v Dravski banovini, ta ni imela slovensko-samoupravnih pristojnosti. Vsaka sled političnega slovenstva je bila uradno izobčena in preganjana. Po nastopu Stojadinovićeve vlade leta 1935 v Sloveniji sicer ni prišlo ne do uradnega priznanja slovenstva ne do dosledne obnove demokracije, vendar pa sta zopet zaživela kulturni in politični pluralizem, ne le v smislu toleriranega izražanja različnih osebnih mnenj in skupinskih stališč, temveč tudi že v obliki več, bolj ali manj neodvisnih kulturnih in političnih organizacij ter ustanov.

Povojna Slovenija do danes še ni dosegla podobne stopnje kulturnega in političnega pluralizma. Še vedno ima samo eno neodvisno politično organizacijo in režimsko omejevanje tisk. Različnost mnenj in stališč je pripuščena le v tem uradnem in nadziranem okviru. Je pa med predvojno in sedanjo Slovenijo še druga razlika. Današnja Slovenija ima svojo formalno in v marsičem tudi že dejansko slovensko vladno, ki je predvojna Slovenija ni imela niti pred 6. januarjem 1929.

Ta slovenska vlada si v zadnjem času resno prizadeva, da si Slovenija končno pribori značaj suverene države. Pa ne le to. Danes je Slovenija na čelu borbe za suverenost in enakopravnost republik Jugoslavije. Tudi to je zelo novo, saj se je svojčas govorilo le o srbsko-hrvaškem vprašanju. Danes gre za vprašanje enake samostojnosti vseh narodov in pri tem Slovenija daje pobudo in vzgled.

Razlogi, zakaj je Slovenija danes v ospredju borbe za

osamosvojitve narodnih republik, so trije. Čeprav je med vsemi narodi in republikami v Jugoslaviji mnogo razlik, so različenosti med Slovenijo in ostalimi republikami največje tako po jeziku kot po značaju in načinu življenja. Od vseh republik v Jugoslaviji je Slovenija nacionalno najbolj enovita; v njenem prebivalstvu je skoraj 96 odstotkov Slovencev, medtem ko se odgovarjajoči odstotki za druge republike gibljejo med 71 in 81 odstotkov. Bosna pa je sestavljena iz treh zelo različnih narodnostnih in verskih skupin. Zato prav Slovenija najbolj občuti pritisk beograjskega centralizma, ki je po svoji vsebini in oblikah močno neslovenski, kadar ni namerno protislovenski.

Različnost Slovenije pa ni omejena le na kulturne značilnosti slovenstva. Ob nastanku Jugoslavije leta 1918 je bilo v Sloveniji gospodarstvo bolj razvito kot v drugih deželah Jugoslavije. Namesto da bi Jugoslavija ta trdo pridobljeni zgodovinski dosežek slovenskega naroda spoštovala in omogočila njegov neoviran nadaljnji razvoj, ki bi bil v vzgled in korist tudi ostalim narodom Jugoslavije, je Beograd s Slovenijo ravnal, kot da bi njena večja gospodarska razvitost v primeri z jugom omogočala in upravičevala politično odtakanje slovenskega dohodka in kapitala na osemkrat večji jug. Z večjo pridnostjo in iznajdljivostjo je Slovenija v predvojni Jugoslaviji vkljub centralističnemu izkoriščanju in oviranju sicer ohranila mero gospodarske prednosti, ni pa mogla svojega gospodarstva razvijati niti v skladu z naglim razvojem sodobne tehnike, niti v obsegu lastnih prihrankov. Zaradi jugoslovenskega beograjskega centralizma je v prvi Jugoslaviji Slovenija ostala gospodarsko nerazvita; sorazmerno s srednjo in zahodno Evropo pa je v teku dvajset let gospodarska raven Slovenije bila celo znatno znižana."

DRUGA JUGOSLAVIJA

Po drugi svetovni vojni se je sorazmerni gospodarski položaj Slovenije poslabšal, ker je beograjski centralizem postal stalinistično totalitaren. Prelivanje slovenskega narodnega dohodka in kapitala je s tem preseglo tradicionalne davčne okvire in oblike, ki so vsaj omogočali jasen obračun. Dočim je predvojni centralizem Slovenijo davčno izrabljajal in jo v njenem gospodarskem napredovanju oviral s tem, da je onemogočil slovensko narodno samoodločanje, je povojni Beograd neposredno obvladoval tudi vso slovensko proizvodnjo, dohodek, prihranke in investicije. Ne le

da je z načrtnim prelivanjem slovenski podjetniški dohodek in kapital šel v 'politične tovarne' na jug; tudi investicije, ki so ostale v Sloveniji, so bile politično, ne pa gospodarsko usmerjene. Navedbe v NAŠIH RAZGLEDIH (24. II. 1968) odkrivajo bridke sadove te povojne 'gospodarske' politike.

Od začetka prve Jugoslavije do danes je Beograd Slovenijo smatral za gospodarsko 'razvito' provinco, ki naj se Jugoslaviji posebej 'oddolži' - kdo ve za kaj? - z odtakanjem svojega 'previška' na nerazviti jug. Ta praksa je temeljila na dveh napačnih premisah. Tudi če bi Slovenija bila bolj razvita, kot zares je, in bi svoj gospodarski 'višek' prostovoljno delila z ostalimi deželami Jugoslavije, bi se to pri njih komaj poznalo - tudi če bi to pomoč bili investirali v bolj koristne namene kot komaj uporabljive 'politične tovarne' - ker je Slovenija v primeri z Jugoslavijo pač zelo majhna. V resnici pa Slovenija sploh ni 'bogata'. V razmerju do sosednih in drugih dežel zahodne in severne Evrope je Slovenija v petdesetih letih gospodarsko nazadovala, ne napredovala. V Jugoslaviji ni mogla redno obnavljati - kaj šele modernizirati - svoje tehnične opreme, niti poskrbeti za hitrejši in širši znanstveni in strokovni napredek svojih novih rodov v skladu z obsegom in tempom takega razvoja pri svojih severnih in zahodnih sosedih. V zadnjem času pa se je v Ljubljani celo pisalo o tem, da je v strokovnosti svojih kadrov Slovenija zaostala tudi že za svojimi 'nerazvitimi' južnimi sosedi v Jugoslaviji...

Končno pa je treba tudi pogledati na slovenski gospodarski zemljevid. Kaj vidimo na njem? Večji del slovenske Primorske, Notranjske, Bele krajine, Dolenjske, Urvalda, Haloz in severo-vzhodne Slovenije med Dravo, Muro in Madžarsko - vse to so revni, gospodarsko nerazviti deli Slovenije. Noben resnično dosegljivi gospodarski 'presežek' ne bi bil prevelik za razvojne potrebe teh zanemarnjenih predelov Slovenije same. Iz te slike - tudi če ne upoštevamo cestno in sploh infrastrukturno zaostalost ter industrijsko-opremljenost vse Slovenije - je moč zaključiti, da današnja Slovenija nima nikake enostranske obveznosti podpirati druge republike, dokler ne bo razvila samo sebe do tiste stopnje, ko postane dajanje zunanje pomoči realno utemeljeno. Ta stopnja bo dosežena, ko doma ne bo več znatnega zemljepisno-prebivalstvenega predela ali infrastrukturne vrzeli, ki bi imela enako ali celo večjo razvojno potrebo, kot jo imajo neslovenske pokrajine v Jugoslaviji.

Dosedanja vloga Slovenije v sklopu gospodarskega razvoja Jugoslavije je bila v bistvu zgrešena. Gospodarsko-zemljepisni obseg in gospodarsko-razvojni premer povojne Slovenije nista upravičevala masivnega pretakanja slovenske dinarske in devizne akumulacije za infrastrukturne in tovarniške investicije izven Slovenije. Slovenija je krvavo potrebovala vso svojo akumulacijo za nujno potrebno razširjanje svoje zaostale infrastrukturne osnove in za modernizacijo svoje zastarele industrijske opreme.

Gospodarsko-razvojno pomoč, ki bi jo bila mogla Slovenija uspešno in brez neupravičenega pretakanja svoje skromne akumulacije nuditi manj razvitim južnim pokrajinam, bi bila v tem, da bi tem služila kot priročni vzgled

sistematičnega in skrbnega samorazvijanja, pri čemer bi do gotove mere Slovenija mogla manj razvitim pokrajinam nuditi tudi konkretno in specializirano strokovno-tehnično pomoč z vežbanjem njihovih lastnih strokovnih kadrov.

Toda centralistična politična birokracija 'federacije' v Beogradu je odločila in ravnala v bistvenem nasprotju z resničnim razvojno-pomožnim potencialom Slovenije, kar je povzročilo več škode slovenskemu gospodarskemu razvoju kot pa je pomagalo k resničnemu samorazvijanju manj razvitih pokrajin.

V skladu z zakasnelimi spoznanji v sorazmernem (v primeri s severo-zahodnimi sosedi) nazadovanju Slovenije, njeni infrastrukturni zaostalosti in industrijsko-opremljenosti zastarelosti, s sorazmernim (celo v primeri z ostalo Jugoslavijo) strokovnim upadanjem njenih industrijskih kadrov in s splošno nerazvitostjo vsega razsežnega zahodnega, južnega, jugo-vzhodnega, vzhodnega in severo-vzhodnega obrobnege pasu Slovenije bi morala slovenska vlada predložiti zvezi novo zasnovano razvojno politiko. Pripraviti je treba seznam nerazvitih predelov v vseh republikah, nato pa se dogovoriti, kaj naj napravijo za svoje nerazvite predele posamezne republike same. Preostale razvojne potrebe bi bilo treba zvrstiti v seznam objektivno ugotovljenih sorazmernih razvojnih prednosti, ki bi terjale posebne med-republiške dogovore in sodelovanje. Preurejena zveza izvrinno suverenih republik pa naj bi se omejila na resnično skupne potrebe vseh republik. Le na ta način bi gospodarski razvoj postal bolj smotern in učinkovit, politični odnosi pa bolj stvarni in trdnjši.

Samostojno slovensko gospodarsko odločanje je zagadelj postalo tako neodložljivo nujna zadeva, da že ta gospodarski razlog sam lahko razloži sedanja prizadevanja in pritiske za državno samostojnost Slovenije. V tej luči je treba gledati na naznanjeni in pripravljeni dolgoročni program za gospodarski in družbeni razvoj Slovenije, ki smo ga že zgoraj omenili. Priprava in izvedba takega programa sta nujni, ker je Slovenija že resno izpostavljena dvojni nevarnosti: brez temeljite modernizacije svojega gospodarstva ne more zaposliti ali obdržati slovenskih tehničnih strokovnjakov, ki zaradi tega odhajajo v zahodne dežele; na drugi strani pa se priseljujejo v Slovenijo neslovinci z juga, ker tudi sedanje le napol razvijano slovensko gospodarstvo nudi privlačne možnosti manj kvalificiranim južnim priseljencem, medtem ko ne more zaposliti in zadovoljiti svojih lastnih strokovnih talentov. Da se ta dvojna nevarnost zaustavi, dokler je še čas, je temeljit program slovenskega razvoja postal življenjska nujnost Slovenije; toda brez slovenske državne samostojnosti tega ne bo mogoče izvesti.

Tretji razlog slovenskega pritiska za lastno oblast je njeno sosodstvo z Zahodom. Slovenija danes živi ob odprtih zahodnih mejah v neposrednem stiku s svobodo in napredkom, ki sta značilna za povojni razmah zahodne Evrope. Ob takem sosodstvu se Slovenci še bolj zavedajo, kako nujno danes potrebujejo lastno slovensko oblast.

'GOSPODARSKA REFORMA'

V prvi knjigi je bilo eno poglavje (Pričakovane koristi reforme) posvečeno reformi gospodarskega sistema v Jugoslaviji ter potrebam in možnostim slovenskega gospodarskega razvoja v okviru reforme. O reformi, ki se je začela 25. julija 1965, je prva knjiga (1967) tako-le zaključila: 'Moje mišljenje je, da tudi ta reforma ne bo uresničila pričakovanih koristi, ako ne bodo čimprej vzpostavili dosledne denarne in fiskalne discipline, sprostili tržne cene, uredili vprašanje plačevanja po resnični storilnosti dela, politično pa uresničili minimalne pogoje za demokratično in zvezno preureditev oblasti, v katere bodo narodi in poedinci imeli vsaj neko mero iskrenega zaupanja, ker bodo čutili, da so bolj odgovorne njihovim potrebam in željam'...

Namen julija 1965 oznanjene reforme gospodarskega sistema je bil obenem političen in gospodarski. Že petnajst let poprej proglašeno načelo 'družbenega samoupravljanja' naj bi se končno uresničilo vsaj v upravljanju gospodarskih podjetij ter v odnosih med proizvajalci in potrošniki v oblikah neposrednega dogovarjanja in tržne izmenjave. Samoupravna podjetja naj bi prodajala svoje proizvode po tržno preizkušenih cenah, ki naj bi krile vse proizvodne stroške, poleg tega pa sposobnim podjetjem omogočale tudi presežni dohodek kot merilo njihove proizvodne upravičenosti in uspešnosti. Iz teh presežkov naj bi samoupravna podjetja zbirala finančna sredstva za lastno modernizacijo in razmah ali pa svoje prihranke nudila za investicijsko porabo drugim podjetjem bodisi z neposrednim samoupravnim dogovorom in soudeležbo bodisi posredno prek finančnega trga. Denarna emisija naj bi dopolnjevala samoupravno namembo prihrankov le v toliko, da zagotovi zadostno likvidnost rentabilnih podjetij. Da bi hitreje napredovala storilnost in učinkovitost domače proizvodnje, naj bi se tako reformirano gospodarstvo bolj in bolj odpiralo mednarodni trgovini z razvitimi tržnimi gospodarstvi na Zahodu, s tem pa tudi privlačevalo finančno in tehnično udeležbo teh tržnih gospodarstev v domačih investicijah. V ta namen je bil mednarodni tečaj dinarja znatno znižan v skladu z njegovo, po letih inflacije zmanjšano domačo kupno močjo.

To so bile glavne sestavine julija 1965 začete gospodarske reforme. Po skoraj štirih letih pa so opazne velike pomanjkljivosti v izvajanju že sprejetih reformnih ukrepov in v sprejemanju dopolnilnih sistemskih sprememb'...

JEDRO PROBLEMA

Ker pravilnejša, hitrejša in odločnejša izvedba nedokončane gospodarske reforme zavisi od odnosa političnih sprememb, se ob nezadovoljivi in nedokončani reformi v Jugoslaviji združujeta njen gospodarski in politični problem v nujnost zvezne preureditve in politične demokratizacije. Tudi zaradi svojega zaviranega gospodarstva mora Slovenija doseči svojo izvirno suverenost in v tem lastnem okviru izvesti politično demokracijo in dokončati gospodarsko reformo v skladu s slovenskimi potrebami in mož-

nostmi. Dosedanje federativne uravnilovke v merilih najnižjih skupnih imenovalcev so Sloveniji povzročile neprecenljivo škodo. Da to ustavi, mora Slovenija namesto uravnilovskih zakonov, dekretov, davkov, deviz, emisije, kreditov in cen iz Beograda dobiti možnost slovenskim različnim primernih političnih odločitev v Ljubljani. Šele tedaj se bo Slovenija mogla resno lotiti tudi izvajanja svojega dolgoročnega razvojnega programa...

V Sloveniji pa tudi v drugih republikah bolj in bolj uvidevajo, da gospodarska reforma peša predvsem zaradi nadaljevanja zakonodajnega in administrativnega centralizma v 'federaciji', ki deluje po merilih zveznih povprečij, namesto da bi upoštevali velike dejanske razlike. Odločnejša borba za odpravo te politične ovire se je pričela ob novem letu 1968 z dramatizacijo 'zveznih limitov' na osebne davke za družbene službe. Prva se je odločno uprla Slovenija, sledila ji je Hrvaška in za njo še druge republike.

Vzporedno z zaostritvijo borbe proti 'zveznemu' centralizmu v sklopu gospodarske reforme se nadaljujejo osnovna prizadevanja za korenito spremembo zvezne ustave. Zbor narodov je že prej dobil nekaj večje pristojnosti pri zakonodaji. Potrebno pa je, da bi brez nadaljnega odlaganja prešli od škodljive podrobne zakonodaje k okvirni in jo omejili le na resnično skupne koristi. Nekaj so že dosegli prek sprememb v skupščinskih poslovniki. Leta 1968 so bile na delu nove ustavne komisije in v pripravah novi osnutki za širšo ustavno reformo.

Iz že omenjenega ljubljanskega razgovora za 'okroglo mizo' je bilo razvidno, da tudi od teh ustavnih sprememb niso resno pričakovali, da bi zvezne odnose vskladile s proglašenim načelom izvirne suverenosti republik in le izvedene pristojnosti zveze na podlagi pogodbeno ugotovljenih skupnih potreb, zadev in koristi vseh republik. Decembra 1968 sprejete spremembe zvezne ustave so pomembne le toliko, v kolikor je Zbor narodov postal poglavitni zakonodajni organ 'federacije' in v kolikor so republike dobile nekaj več pristojnosti. Sicer pa je v glavnem vse ostalo pri starem, tudi potratni sistem peterih zveznih skupščin, razsipne zvezne birokracije, ustanov in bank. Tako ostaja ta osrednja sistem-ska težava nerešena.

SLOVENSKA REPUBLIKA - SUVERENA DRŽAVA

Z vidika evropske stvarnosti in globoko zakoreninjenega slovenskega pojmovanja narodnosti je narod samobitna kulturna in življenjska skupnost s svojstvenimi skupnostnimi potrebami, ki jih more vsak narod le sam zase pravilno ugotavljati in zadovoljevati. Sodoben narod brez lastne suverenosti sploh ne more napredovati.

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Iz dosedanjih slovenskih prizadevanj za preosnovo

zveznih odnosov - v kolikor so ta prizadevanja splošno znana - je moč sklepati, da so usmerjena predvsem k dvema ciljema: omejiti zvezno zakonodajo in upravo, davke pa prepuščati republikam in občinam.

Izmed raznih reformnih predlogov za preoblikovanje zveznega zakonodajnega organa, se zdi še najbolj smotern predlog, v smislu katerega bi zvezna zakonodaja bila v rokah Zbora narodov kot edine zvezne zbornice. Skupna pristojnost naj bi bila omejena na skupno obrambo, zunanje zadeve, enotnost gospodarskega prostora in pravnega reda. Te skupne potrebe bi bile urejane z zvezno zakonodajo le okvirno, zvezno upravljanje pa le v toliko, v kolikor bi bilo to neobhodno potrebno za učinkovitejše zadovoljevanje skupnih potreb.

Na področju skupne obrambe, na primer, ni videti, da bi bilo razen zneznega koordiniranega vrhovnega štaba, osnovne organizacijske strukture in standardizacije orožja še kaj drugega, kar bi sodilo v zvezno upravo. Tako preurejena obrambna pripravljenost bi ne le bila mnogo bolj učinkovita, ker bi jo vsak narod zares čutil kot svojo, temveč bi tudi onemogočile vznemirljive možnosti in sumničenja kakega novega oficirskega puča za restavracijo beogradskega centralizma ali celo kot orodje sovjetske diktature.

Prav tako ni potrebno, da bi zunanja politika in diplomacija ostali centralizirani. Slovenija že nekaj časa vodi svojo skromno 'zunanjo politiko' do sosednjih dežel v Avstriji in Italiji, poleg tega pa si je slovenska skupščina že ustanovila svoj lastni Odbor za mednarodne zadeve. Škandalozno nizka (nižja kot črnogorska) pa je slovenska udeležba v sedanji jugoslovanski diplomaciji. Vsekakor se bo treba dogovoriti za sorazmeren medrepubliški ključ za zasedbo diplomatskih položajev, poleg tega pa bi si morali Slovenci zagotoviti, da jim redno pripadajo veleposlaniška mesta v Avstriji in Italiji, kjer živijo slovenske manjšine. Republike naj bi tudi imele dogovorjeno pravico do lastnih republiških atašeev v državah, kjer bi to zanje bilo posebej koristno. Slovenska republika bo zaradi svojih kulturnih, gospodarskih in zemljepisno-političnih posebnosti morala ustanoviti svoja zastopstva v važnejših zahodno-evropskih in drugih središčih.

Enotnost gospodarskega prostora zahteva skupno carinsko politiko, skupen denar in okvirno emisijsko politiko, medsebojno koordinirano fiskalno politiko republik za gospodarsko stabilizacijo in rast, pa še skupno okvirno zakonodajo o podjetniškem in trgovskem pravu. Enoten pravni red predpostavlja okvirno zakonodajo o kazenskem in zasebnem pravu in postopku.

Za financiranje dogovorjenih skupnih zadev niso potrebni posebni zvezni davki, temveč le jasno dogovorjen ključ za redne republiške prispevke za financiranje skupne potrošnje v dogovorjenem zveznem merilu.

Samo po sebi je umevno, da mora suverenim republikam ostati odprta možnost za posebne medrepubliške dogovore o medsebojnem gospodarskem sodelovanju in pomoči ter o drugih možnih predmetih ožjega sodelovanja

med posameznimi republikami.

Samo taka preureditev zveznih odnosov bi mogla zadovoljiti vse narode Jugoslavije. Če se naknadno pokažejo potrebe in želje po dodatnem skupnem urejanju, bo temu lahko odpomoči z nadaljnimi dogovori. Če pa centralizacija seže preko resničnih občutenih skupnih koristi, postane ovira napredku i sožitju, ki jo je mnogo težje odstraniti - kot to prepričevalno dokazuje nezavedna petdesetletna zgodovina dveh Jugoslavij. Zato je treba upati, da bo slovenska vlada vztrajala v začetih prizadevanjih za nujno potrebno samostojnost Slovenije. Pri tem more računati na vedno močnejšo oporo vseh Slovencev doma in v svetu."

Gornje misli, objavljene poleti 1969, so z napovedjo pričakovanih sprememb v zveznih odnosih zadobile neposredno praktičen pomen.

Prihodnjič pa želim objaviti, iz iste knjige, razmišljanje o globljem pomenu in problemu 'samoupravljanja', o katerem so toliko govorili na majskem 'kongresu samoupravljalcev' v Sarajevu kot predpripravo za večje spremembe družbeno-gospodarskega in političnega 'sistema' po sprejeti preureditvi zveznih odnosov.

BEOGRAD PROTESTIRA

Pod naslovom "Jugoslovanski protest proti sestanku emigrantov v Liegeu" je ugledni belgijski večernik LE SOIR dne 5. junija objavil naslednje poročilo v zvezi z jubilejnim kongresom Hrvatskog radničkog saveza (sindikalna organizacija HSS).

"Agencija TANJUG javlja, da je jugoslovansko veleposlaništvo v Bruxellesu protestiralo pri belgijskem ministru za zunanje zadeve glede kongresa v Liegeu, ki ga je imel 1. junija Hrvatski radnički savez. Jugoslovanska časopisna agencija naglašja, da je v svojem protestu jugoslovansko veleposlaništvo poudarilo 'protijugoslovanski značaj' te manifestacije, na kateri so sodelovali hrvatski emigranti, ki živijo v deželah zapadne Evrope".

Ni potrebno komentirati tak postopek jugoslovanske vlade, ker komunisti, čeprav so na oblasti že 26 let, še vedno niso dojeli, da imajo v demokratični zapadni deželi begunski Hrvati, kot oni, ki so na začasnem delu, polno pravico, javno izražati svoje politična in sindikalna mišljenja. V tem tudi leži moč demokracije in človeške svobode.

Hrvatskim delavcem je dovolj komunističnega izrabljanja, ker dobro vedo, da ne more biti sindikalne svobode brez nacionalne svobode, in prav to se je najbolj odražalo v enodušnih izjavah govornikov na petem jubilejnim kongresu Hrvatskog radničkog saveza.

JOŠIP PAUKOVIĆ

Glavni tajnik avstrijske Ljudske stranke je (pred volitvami?) priznal, da Avstrija še ni izpolnila čl. 7. državne pogodbe, ki zadeva slovensko manjšino. - Vladno odposlanstvo hrvatske vlade je pod vodstvom predsednika vlade obiskalo Furlanijo-Juljsko krajino.

27. maja je v Argentini preminul BORIS KRESNIK, ustanovnik Slovenske Pravde in nekaj let član njenega izvršnega odbora. Pred vojno je živel v Mariboru, od koder se je pred Nemci umaknil v Ljubljansko pokrajino. Doštudiral je na ljubljanskem učiteljskišću, a ni imel več časa in priložnosti, da bi se posvetil svoji stroki. Kot predan bорец za svobodo slovenskega naroda, se je že zgodaj vključil v vrste Mihailovičevih ilegalcev in kot član obveščevalne službe opravljal odgovorne in dostikrat nevarne naloge kot eden najbolj zaupnih kurirjev po raznih predelih zasedene Slovenije. Pri tem je bil vedno vesten, miren in odločen. Pripadal ni nobene politični stranki, pač pa se je pozneje pridružil relativno majhni ilegalni skupini 'Pobratimov', ki je bila v nekem smislu predhodnica Slovenske Pravde. Z vso dušo je nasprotoval idejni razcepljenosti med Slovenci in vsakršnemu idejnemu ekstremizmu. Bil je odločen bорец za Združeno Slovenijo, jugoslovansko skupnost, politično demokracijo in socialno pravičnost. Kot tak je delil mnenje članov Slovenske Pravde o stalinističnem režimu doma in reakcionarnih krogih v emigraciji, ki še danes paralizirajo življenjsko silo našega naroda.

Ob koncu vojne je bil na Koroškem zajet od partizanov s skupino slovenskih beguncev, ki so se umaknili pred stalinističnim terorjem v tujino, toda se mu je - kljub krogam - posrečilo ubežati, da si je bil pri tem ranjen. Emigriral je v Argentino, kjer je med drugim nekaj časa poučeval slovenske otroke slovenščine in petja. Globoko se je zavedal nujnosti nadaljevanja borbe za politični preporod slovenskega naroda tako doma kot v tujini ter je zato obilno prispeval za nakup tiskarskih strojev, na katerih že skoro deset let tiskamo KLIC TRIGLAVA. Zavzemal se je za združitev demokratičnih sil v emigraciji in za živ stik z narodom doma. Globoko so ga potrle razmere v sami Argentini, kjer je slovenska kolonija nadaljevala s predvojno in medvojno zatohlo ideološko usmerjenostjo, zlasti za časa peronizma. Nikdar ne bomo pozabili njegovih in drugih sporočil v prvih letih emigracije v Južni Ameriki, ko je znova in znova moral z drugimi skrivati svoje svobodoljubno prepričanje, da ne bi bil ožigosan kot komunistični sopotnik in po naši lepi predvojni in medvojni navadi - denunciran oblastem.

Zadnja leta je izgubil vsako upanje v izboljšanje razmer v naši politični emigraciji in je postal - morda ostro rečeno - žrtev razmer, v katerih je živel. Če k temu potem dodamo še nekaj docela osebnih težkih preizkušenj, ki so ga teple vse življenje, bi lahko rekli, da bi vse to utegnili streti tudi dosti manj nežno dušo od Borisove. Bližal se je petdesetim letom, ko je končno omahnil, a kot je eden od njegovih prijateljev zapisal: 'Boris je bil tako rekoč eden od zakašnelih žrtev zadnje vojne...'

Naj počiva v miru!

Alojzij Zupan
tajnik Slovenske Pravde

V Beogradu so se sestali 'upokojeni generali' (ki jih je Tito nedavno okrcal zaradi njihovega kavarniškega politiziranja) in podprli sklepe 17. in 18. seje predsedstva ZKJ...

DR. JOŽE JANČAR, višji psihiater v Stoke Park bolnišnici za duševno nerazvite v Bristolu v Angliji, je pravkar prejel nagrado ustanove Burden Trust za neumorno delo na svojem področju v letu 1970. Nagrada - zlata medalja in ček za 250 funtov (600 dolarjev) - je podeljena psihiatrom, ki večino svojega časa posvečajo raziskovanju duševne nerazvitosti v Veliki Britaniji in Irski republik. Dr. Jančar je bil nagrajen za 11 del, ki jih je objavil o vzrokih duševne nerazvitosti in o postopanju z ljudmi, ki imajo to hibo. Šest del je objavil v Veliki Britaniji, ostalih pet pa v Nemčiji, Italiji, na Holandskem, v Danski in Irski.

Dr. Jančar dela v Stoke Park bolnišnici že 15 let. Objavil je dve knjigi in 40 znanstvenih razprav. Glavno pozornost posveča industrijski terapiji duševno nerazvitih, ki običajno ne morejo opravljati nobenega stalnega koristnega dela in ki so v Angliji poznani kot 'cabbages' - zelje ali ohrovt. Leta 1958 je skupno z višjim psihiatrom v tej bolnišnici dr. Heaton Wardom ustanovil organizacijo za industrijsko terapijo s 150 pacienti najrazličnejših let. Najmlajši je bil star komaj dve leti. Obenem sta ustanovila tudi poseben oddelek za rehabilitacijo deklet od 15 do 25 let starosti, katerih inteligenčni indeks (I.Q.) je bil okrog 70. Rezultati so bili zelo zanimivi. Pacienti so se počasi navadili delati v skupinah - manj zahtevne stvari, seveda - in si s tem celo prislužili nekaj denarja, s katerim so si začeli nakupovati obleko, gramofone, tranzistorje, itd. S tem so razvili v sebi novo spoštovanje do lastnine, do katere so se svoje čase obnašali precej destruktivno. Na podlagi teh uspehov so začeli odpirati tudi klinike, v katerih sedaj ugotavljajo sposobnosti in možnosti posameznih duševno nerazvitih ljudi, ki bi se sicer znašli v poboljševalnicah in celo ječah. V svoji drugi knjigi, ki je rezultat skupnega - teamskega raziskovanja, dr. Jančar navaja nič manj kot 240 vzrokov duševne nerazvitosti, kar daje predstavljati samo 40 odstotkov vseh vzrokov. Nove vzroke odkrivajo takorekoč vsak dan. Osnovo terapije predstavlja predpostavka, da ni mogoče ločiti duševne človekove narave od njegove fizične in da je zato treba pri zdravljenju jemati oboje v poštev. "Smo realisti, a nikakor ne pesimisti," zatrjuje dr. Jože Jančar.

-ng-

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET je 25. junija z absolutno večino glasov sprejel resolucijo, ki podpira zahteve slovenske narodne skupnosti v Italiji za zakonsko utemeljitev njenih temeljnih pravic. Za resolucijo so glasovali poleg SDZ, demokristijanov, komunistov, socialistov in socialdemokratov tudi italijanski liberalci, kar je značilno, ako upoštevamo, kar je bilo pisanega v KT junija meseca letos.

KLUB SLOVENSKIH VISOKOŠOLCEV na Dunaju je 19. junija dobil svoje prostore. Sredstva so prišla s Koroške, od vlade, privatnikov in organizacij, pa tudi iz Slovenije, od strani gospodarskih organizacij ter ljubljanske univerze.

SLOVENSKI IN FURLANSKI DUHOVNIKI iz Slovenske Benečije so obiskali predstavnike oblasti v Ljubljani.

KULTURA IN OMIKA

PLURALIZEM : 1, 4 in 6

Na seji prosvetno-kulturnega zbora skupščine SR Slovenije 1. junija je poslanec Marjan Tavčar postavil vprašanje, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi dosegli neovirano razširjanje slovenske publicistike, ki so izdajajo "slovenski zamejci". Poslanec je rekel, da je na treh tradicionalnih srečanjih urednikov sedmih primorskih revij (OBALE iz Kopra, SREČANJ iz Nove Gorice, IDRIJSKIH RAZGLEDOV in KAPELJ iz Idrije, MOSTA, ZALIVA in MLADIKE iz Trsta) bila izražena želja in zahteva, da bi omogočili omenjenim trem tržaškim revijam prihajati na trg v matično Slovenijo brez administrativnih zapletov. Poslanec je vprašal, kje je temu vzrok: "Ali morda ozkost naših kriterijev pri ocenjevanju skladnosti uredniškega koncepta teh revij z našimi zahtevami ali morebiti neustreznost sedanje ga zveznega zakona o tisku, ki predpisuje razmeroma enostaven uvoz tujejezične literature v našo državo, več administrativnih ovir pa postavlja domačemu tisku?"

Odgovoril je Ciril Šter, pomočnik sekretarja izvršnega sveta za informacije. Rekel je, da se po veljavnih predpisih uvažata tuji tisk prek pooblaščenih podjetij, kar velja tudi za slovenske publikacije, tiskane v zamejstvu. Za uvoz treh tržaških revij ni formalno-pravnih ovir, če ima uvoznik za to potrebno dovoljenje. Po podatkih, ki jih ima na voljo sekretariat za informacije, uvažata omenjene tri revije naslednji registrirani podjetji, ki sta si za uvoz in razširjanje pridobili predpisano dovoljenje: Primorski tisk, ki uvažata po en izvod navedenih revij, ter Cankarjeva založba, ki uvažata po štiri izvode revij Zaliv in Mladika ter šest izvodov revije Most. Pri Državni založbi Slovenije je pred časom nekaj ustanov naročilo omenjene revije, vendar uvoz še ni stekel, ker čaka založba na dovoljenje za uvoz in razpečevanje, za katerega je zaprosila v skladu z zakonom o tisku. Po teh podatkih se uvozniki odločajo za uvoz navedenih revij le po neposrednem naročilu interesentov, ne pa tudi za razširjanje v prosti prodaji.

GLEDALIŠČE

Drama SNG v Ljubljani je razširila dramaturško službo (uvredla je tri stalne dramaturge), istočasno pa je ukinila stalne režiserje. Trije režiserji Drame, Žarko Petan, Mile Korun in France Jamnik menijo, da to pomeni uvedbo konservativnega literarnega tipa gledališča, ki nasilno prekinja ustvarjalno sožitje med igralcem in režiserjem in ju potiska v drugi plan. Zato so vsi trije konec maja prekinili sodelovanje z Dramo in o tem obvestili slovensko javnost z odprtim pismom, objavljenim v tisku.

Na letošnjem zagrebškem bienalu je ljubljanska Opera izvedla krstno predstavo opere 'Aros-Eros' skladatelja Darijana Božiča. Snov je vzeta iz stare grške zgodovine.

IZ ZAMEJSTVA

Slovensko gledališče v Trstu je slavilo svojo 25-letnico. Obenem se je še za en korak približalo dokončni ureditvi svojega javnopravnega statusa. Občinska uprava v Trstu je namreč imenovala dr. Rafka Dolinarja v upravni svet ustanove 'Stalno slovensko gledališče'. Na seji uprave so predstavniki vseh strank, razen italijanskega socialnega gibanja (neofašistov) podprli predlog, naj tržaška občina sprejme tudi začasno finančno garancijo za 20 milijonov lir, ki jih bo slovenska Tržaška kreditna banka izplačala gledališču kot premostitveni kredit, dokler se ne uresniči sklep o finančni podpori iz italijanskih javnih sredstev. Gre namreč za to, da se gledališče proglasi za javno ustanovo. Upajo, da bo do sporazuma prišlo na sestanku predsednika gledališča prof. Josipa Tavčarja in ravnatelja Filiberta Benedetiča z ministrom Mateotijem, nakar bo gledališče prejelo iz italijanskih javnih skladov eno tretjino sredstev, ki so potrebna za redno poslovanje.

V Trstu so ustanovili Slavistično društvo za Furlanijo in Julijsko krajino. Prof. Jože Seražin je bil izvoljen za predsednika upravnega odbora.

V Trstu je izšla prva številka nove slovenske mesečne revije DAN, ki naj postane, kot pravi uvodna beseda uredništva, čtivo slovenske družine. Miroslav Košuta je glavni, Milan Bolčič pa odgovorni urednik.

"SODOBNA ŠOLA" V CERKNEM

V Cerknem nameravajo postaviti sodoben "šolski objekt" in v njem "zastaviti" pouk NOB (narodno osvobodilne borbe) na sodobnejšo osnovo, "da to ne bo samo del učne snovi, ki jo posreduje učitelj pri predmetu zgodovine, ampak snov, ki zanima tudi učitelja slovenščine, zgodovine in nemara še koga". Ta nova šola bo del naporov v Sloveniji "da bi obdobje NOB s svojimi vzroki in posledicami dobilo v naši šoli ustrežnejše mesto". Posebno s posledicami...

OSEBNE VESTI

V petek, 2. julija so v Ljubljani pokopali prof. dr. Leonida Pitamica, prvega dekana pravne fakultete v Ljubljani in bivšega rektorja univerze. Dr. Pitamic je bil strokovnjak na polju mednarodnega prava, nekaj let pa je bil tudi jugoslovanski poslanik v Washingtonu.

V Ljubljani je umrla mladinska pesnica Vera Albreht. 80-letnico je praznoval Janko Ravnik, prvi profesor za klavir na predvojni Akademiji za glasbo.

Osemdesetletnico slovenskega pisatelja in dramatika, duhovnika Janeza Jalena so konec maja proslavili tako, da mu je Društvo slovenskih pisateljev odkrilo spominsko ploščo na Rodinah pri Žirovnici, kjer je bil rojen.

MRTVIM SVOBODO - ŽIVIM AREST

Vrhovno sodišče Srbije je prepovedalo 3 številke ANA-LOV pravne fakultete v Beogradu, češ da so v sestavkih štirih profesorjev trditve, ki bodisi zbujajo nemir med državljani, bodisi ogrožajo javni red in mir. Ti sestavki da pomenijo napad na družbenopolitični sistem, se posmehujejo sistemu oblasti, govorijo o domenvni samovladi političnega vrha, razpihujejo sovinstične strasti - z izgovorom da jih 'skrbi' bodočnost Srbije.

SPECTATOR

Od meseca do meseca:

O "VALU PROTIJUGOSLOVANSKE GONJE V SOVJETSKI zvezi" je 9. junija poročal moskovski dopisnik beograjske POLITIKE. Miodrag Marović piše, da politični propagandisti v SZ na predavanjih pogosto govorijo, da sta jugoslovanska politika in "revizionistični" program ZKJ doživela polom, da je gospodarski položaj kaotičen, in da bi bila rešitev, če bi se odpovedali samoupravnemu socializmu in vrnilo k sistemu trdne partijske roke. Takšna politična dejavnost "ni nova"; sodi "v okvir notranjega ideološkega dela KP SZ" in "se zanjo odločajo zaradi nekaterih posebnih potreb". POLITIKA navaja tudi "vsaj dva primera" predavanj jugoslovanskih informbirojevskih emigrantov v Moskvi v maju. Blažo Raspopović, jugoslovanski partizan in podpolkovnik sovjetske armade, je govoril v klubu študentov državnega pedagoškega inštituta za glasbo na Titov rojstni dan 25. maja ter povedal, da je vodstvo KPJ že leta 1948 "zapustilo pot izgradnje socializma" in da v Jugoslaviji preganjajo in ubijajo poštene komuniste. Tita je prikazal kot človeka, ki se je "z različnimi spletkami polastil oblasti v državi in partiji". Kardelj je "navaden socialdemokrat", vodstvo v celoti pa se je "pogreznilo v blato revizionizma". Raspopović je dejal, da narodi Jugoslavije živijo zdaj v težavnejših razmerah kot pred vojno. Dva dni kasneje je v dvorani politehničnega muzeja v Moskvi govoril informbirojevski emigrant Jova Elez o mednarodnih odnosih in navzkrižjih v Jugoslaviji, poroča Marović.

V DELU je 12. junija J. Stanič komentiral o tej "nečisti igri" in je zapisal, da bi bilo "nesmiselno, če bi se hoteli jeziti, ker so sovjetske ocene in mnenja o nas drugačna od naših lastnih... Vendar vse to le ni igra brez vsakih pravil - vsaj ne, če naj bo poštena. Uporaba čistih laži... prav gotovo ne sodi v okvir resne in dostojne polemike ali kritike." Namen je "za vsako ceno očrtni Jugoslavijo in njeno politiko." Za pošteno kritiko je tudi "nesprejemljivo izrabljanje politične emigracije... Gre za nečisto igro, ki škoduje predvsem ugledu ZSSR in meče senco dvoma na njeno uradno deklarirano politiko," je zaključil J. Stanič.

Moskovska IZVESTIJA so 17. junija napadla Marovićevo poročilo v POLITIKI kot neresnično. V pedagoškem inštitutu za glasbo ni bilo javnega predavanja, temveč le sestanek nevelike skupine študentov z udeležencem narodno osvobodilne borbe v Jugoslaviji. Dopisniku Maroviću očita, da se nasploh zanima za kočljiva vprašanja in sprašuje POLITIKO, ali ne vidi, da taka dejavnost "lahko samo škodi interesom nadaljnje krepitve prijateljstva in sodelovanja". POLITIKA je 19. junija pripomnila, da IZVESTIJA niso povedala, da so jugoslovanske oblasti uradno protestirale zaradi predavanj. Naslednjega dne je POLITIKA v uvodniku imenovala članek IZVESTIJ "nekolegialni izpad in neargumentiran napad". Če časopis točno in odgovorno poroča, pri tem pa osvetli neprijetne posledice, ne more biti okrivljen za vzroke. Pritisk od zunaj bi pomenil "neposrednejše vmešavanje v notranje zadeve naše države". POLITIKA dodaja, da se nič ne čudi nad delovanjem komi-

formovskih emigrantov, ker so izdali borbo za neodvisnost in obstanek Jugoslavije in dezertirali. Tega dejstva "ne spremeni karakter države, v kateri je taka emigracija našla zatočišče in dobila okoliščine za svojo dejavnost," ugotavlja POLITIKA.

Predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve Dragomir Vujica je 24. junija potrdil, da je sovjetska vlada odgovorila na jugoslovanski protest zaradi dejavnosti emigrantov v SZ, a je odklonil, da bi se spuščal v podrobnosti. Dopisnica DELA Vida Hreščak ga je vprašala, ali je zanikanje IZVESTIJ v čemerkoli spremenilo dejstva, ki so protest narekovala. Vujica je odgovoril: "Mislim, da ni treba komentirati članka, ki se je pojavil v IZVESTIJH. Naše stališče do tega primera je že izrečeno in je torej znano."

Miodrag Marović, dopisnik POLITIKE v Moskvi pa je bil 21. junija imenovan za glavnega urednika večernika POLITIKA EKSPRES.

V pogovoru s športniki, ki jih je sprejel v Belem dvoru 23. junija, je Tito dejal: "Škoda nam delajo ne samo emigranti, temveč tudi drugi sovražniki, ki jim je enotna in trdna Jugoslavija trn v peti. Jugoslavija je, geografsko gledano, na najkočljivejši točki v Evropi. Ob nas butajo valovi z vseh strani... Našemu samoupravnemu socializmu moramo zagotoviti nemoten razvoj. Nekatere sovražnike ravno to najbolj moti. Želijo si, da bi doživeli polom. Radi bi dokazali, da naša odločitev v letu 1948, ko smo izbrali svojo pot socialističnega razvoja, ni bila pravilna. Na vse te stvari je treba misliti in paziti, da bomo ohranili notranjo enotnost." Tito je športnikom povedal, da je ZKJ "enotna organizacija in je ne moremo idejnopolično deliti na republike." Rekel je tudi, da je "nekoliko v skrbeh zaradi telesne kondicije naše mladine. Na rekrutacijo prihajajo slabo razviti fantje".

ZUNANJI PRITISKI ZARADI NOTRANJIH TEŽAV

Centralni komite ZK Slovenije je 28. junija obravnaval "nekatera dogajanja v svetu in mednarodni položaj Jugoslavije". Svetovni položaj in "zlasti nadaljevanje krize na Srednjem vzhodu in tekmovanje velesil za vpliv v Sredozemlju vnašajo nemir in negotovost na balkansko področje in predstavljajo stalno nevarnost, zlasti za neuvrščeno Jugoslavijo, da postane žrtev raznih pritiskov in poizkusov podrejanja strateškim interesom blokov," so ocenili na plenumu. Menili so, da mora Jugoslavija utrjevati svojo neodvisnost z razvijanjem dobrih odnosov s sosedi in povezovanjem z neuvrščenimi, poleg tega pa tudi s krepitvijo obrambne sposobnosti in pripravi na splošni ljudski odpor. Obrambna sposobnost in ugled Jugoslavije sta odvisna "predvsem od naše notranje trdnosti, enotnosti, učinkovitosti družbenega sistema in položaja delovnega človeka v procesu proizvodnje in družbenih odnosov." Težave v zadnjem času "slabijo našo obrambno sposobnost, hkrati pa so tudi v nekaterih krogih v tujini spodbudile spekulacije na naš račun. Iz ocene, da smo neenotni in v krizi, delajo nekateri tudi zaključke, da je napočil čas, ko na nas lahko izvajajo pritiske in vplivajo na naš notranji razvoj. Nikakor ne moremo dovoliti, da naši notranji problemi ustvarjajo možnosti za mešanje tujih sil. Zato se bomo odločno zoperstavili vsaki subverzivni dejavnosti in poizkusom vmešavanja v naše notranje zadeve," so rekli na plenumu.

O sovražnikih je govoril tudi Hrvat Vladimir Bakarić na sestanku v železarni v Sisku 24. junija. Nekateri v Matici Hrvatski, namreč govore, kot da bi bila država, kot emanacija nacije, glavni cilj, to pa bi se reklo, da to državo ne bo vodil delavski razred, je rekel Bakarić. Jasno mora biti, da smo na drugi strani barikade. Ponekod so še ostanki starega iz medsebojnih prepir in nekateri bi jih radi razpihnili in ustvarili nemir med našimi narodi. Zaradi takega nemira bi "mnogi lahko rekli: Kakšna je ta Jugoslavija danes? Nič ne predstavlja, saj se koljejo med sabo kot so se klali pred vojno. Zaradi tega ni element stabilnosti v Evropi in v svetu... in jo kot nevažno lahko izbrišemo z obličja zemlje." To pa utegne pomeniti, da bo treba spet s krvjo dokazati bratstvo in edinost. Zato je treba napraviti konec takemu delovanju. Morda bo sicer samo splahnelo, utegne pa tudi povzročiti neverjetne nevarnosti in težave, je dejal Bakarić.

PRIMERJAVA S ČEŠKOSLOVAŠKO

Komisija za mednarodne odnose predsedstva ZKJ je 23. junija obravnavala odnose z vzhodnoevropskimi državami. Na sestanku so bili tudi član izvršnega biroja Stane Dolanc, namestnik državnega sekretarja za narodno obrambo gen. polkovnik Miloš Šumanja, veleposlanik v Sovjetski zvezi Veljko Mičunović, in podpredsednik zvezne skupščine Josip Djerdja. Zadnja dva sta precej pesimistično govorila o odnosih s Sovjetsko zvezo, ki se od intervencije v Čekoslovaški niso popravili. V zadnjem času je bilo opaziti poskuse, da bi izolirali Jugoslavijo na mednarodnem polju in oživili doktrino o omejeni suverenosti socialističnih držav. Slabo znamenje je tudi oživljenje delovanja informbirojevcev v Sovjetski zvezi in Jugoslaviji, pisanje sovjetskih časopisov in predavanja, ki omalovažujejo Jugoslavijo. Sovjetskim državljanom namigujejo, da je notranji položaj Jugoslavije nerešljiv in so primerjajo s Čekoslovaško pred intervencijo.

Odbori za zunanjo politiko in narodno obrambo zbora narodov in družbenopolitičnega zbora zvezne skupščine so obravnavali mednarodni položaj 29. junija. Izrekli so zaškrbljenost zaradi pojavov, ki ovirajo stabilizacijo mednarodnih razmer in utrditev miru ter ogrožajo majhne in srednje države. Jugoslavija mora zato krepiti svojo obrambno moč. V razpravi so poudarili, da se mora Jugoslavija tudi v prihodnje odločno postavljati po robu vsakemu pritisku in poskusom ogrožanja svoje neodvisnosti in ozemeljske celovitosti. Na seji sta bila navzoča predsednik vlade Mitja Ribičič in obrambni minister arm. general Nikola Ljubičić.

MANEVRI NA OBEH STRANEH MEJA

Jeseni bo imela jugoslovanska armada velike manevre v Vzhodni Srbiji. Sodelovale bodo tudi enote teritorialne obrambe, generalpolkovnik Viktor Bubanj, šef štaba jugoslovanske ljudske armade, je izjavil v intervjuju, ki ga je 16. junija objavila NARODNA ARMIIJA, da bodo manevri preizkusili obrambno moč osnovano na vseljuski obrambi. Branilec bo oboroženo ljudstvo. Napadalec bo na manevrih uporabljal mehanizirane in oklepne enote, pri čemer bodo seveda preizkušali tudi te vrste orožja JLA.

Glede manevrov, ki naj bi jih Varšavski pakt priprav-

ljal na Madžarskem, je zagrebški VJESNIK 19. junija po-
tožil, da "ne bi bilo logično, če bi se ZSSR spustila v ta-
ke manevre, ki hočeš-nočeš ne pripomorejo k pomirjeva-
nju.

USTAVNA DOPOLNILA SPREJETA

Ustavna dopolnila, o katerih so razpravljali zadnje mesece in ki predvidevajo predsedstvo SFR Jugoslavije, so 30. junija sprejeli vsi zbori zvezne skupščine, zbor narodov pa jih je istega dne tudi proglasil kot sprejete in veljavne.

Predsedstvo države bo sestavljeno iz po treh članov iz vsake republike in po dveh iz obeh avtonomnih pokrajin. Dosedaj so bili predlagani sledeči kandidati: Bosna in Hercegovina: Rato Dugonjić, Hamdija Pozderac in Augustin Papić. Črna gora: Vidoje Žarković, Veljko Mičunović in Dobrosav Čulafić. Hrvatska: Mika Tripalo, Djuro Kladarin in Jakov Blažević. Makedonija: Krste Crvenkovski, Kiro Gligorov in Nikola Minčev. Slovenija: Mitja Ribičič, Sergej Kraigher in Marko Bulc. Srbija: Dragoslav Marković, Koča Popović in Dragi Stamenković. Kosovo: Veli Deva in Illaz Kurteshi. Vojvodina: Mathyas Kelemen in Ilija Rajačić.

Novi predsednik zveznega izvršnega sveta, ki bo avgusta nadomestil Mitjo Ribičiča, bo Hercegovec Džemal Bijedić, musliman, rojen 17. aprila 1917 v Mostarju. Študiralec je na pravni fakulteti v Beogradu, komunist je od 1939 in partizan od leta 1941. Po vojni je bil na partijskih položajih, član zveznega izvršnega sveta, zvezni in republiški poslanec, nazadnje pa predsednik bosanske skupščine.

Džemal Bijedić se že nekaj časa posvetuje po republiških glavnih mestih o sestavi svoje nove vlade, omenil pa ga je mimogrede šele Mitja Ribičič v govoru na zboru gorenjskih aktivistov v Predvorju pri Kranju 27. junija. Ribičič je govoril tudi o gospodarskih težavah in je rekel, da dolgovi in nepokritih investicij ne smejo več plačevati iz državnih skladov, temveč jih mora pokriti tisti, ki se je zadalžil. Odločno se je treba upreti tistim, ki bi hoteli vsiliti federaciji nove obveznosti. Ribičič je dejal, da se "močnejše aktivizirajo tudi nasprotniki socializma" in "zaradi tega smo v zadnjem času skupaj z republikami prevzeli ukrepe za okrepitev službe državne in javne varnosti in efikasnejšo kaznovalno politiko, za odločnejše policijske ukrepe proti kršilcem ustavnega reda in predpisov. Odločnejše bomo udarili proti vsakemu, ki neti narodnostno, versko mrznjo, razširja laži in šovinistična gesla." Obrambna sposobnost Jugoslavije se je v zadnjih dveh letih "močno dvignila" in jugoslovanska ljudska armada je postala jedro "milijonske vseljuske teritorialne vojske". Generalni štab "pripravlja za jesen velike kombinirane manevre svojih čet skupaj s teritorialnimi četami. To ne bo demonstracija sile, ki bi koga ogrožala, pač pa manifestacija moči in pripravljenosti Jugoslavije", je rekel Ribičič.

OBISK NA KITAJSKEM

Državni sekretar za zunanje zadeve Mirko Tepavac je obiskal Kitajsko od 8. do 16. junija. "To je bil pomemben in zanimiv politični obisk", je dejal po povratku v Beograd. "Pogovori so bili odkriti in ne nam ne kitajskim prijateljem ni bilo težko izreči, kar smo imeli v mislih... Prijateljstvo med SFRJ in LR Kitajsko sodi med prijateljstva,

ki ne morejo biti nikomur na poti. Prijatelji želimo biti z vsemi, nikomur pa ne dovolimo, da bi nam ukazoval, kdo naj bo naš sovražnik."

PREUREDITEV ZVEZNE UPRAVE

Bodoči člani zveznega izvršnega sveta (vlade) ne bodo poslanci. Kandidati za zvezno vlado bodo vsakokratnemu mandatarju predlagale republike in pokrajini.

Razen zvezne vlade bo sedem zveznih sekretariatov, in to: za zunanje zadeve, za narodno obrambo, za notranje zadeve, za gospodarstvo, za finance, za zunanjo trgovino ter za delo in socialno politiko. Prva dva sekretariata sta izgubila naziv "državni". Izmed nekdanjih zveznih svetov ostane samo zvezni svet za pravosodje, dočim so ukinjeni sveti za izobraževanje in kulturo, za koordinacijo znanstvenih dejavnosti, za zdravstvo in socialno politiko ter zvezni svet za delo. Ukinjena sta zvezni zavod za mednarodno tehnično sodelovanje in geološki zavod. Enako so ukinjene komisije za jedrsko energijo, za kulturne stike s tujino, verska komisija, komisija za fizično kulturo in za pregled filmov. Od vsega ostane torej 7 zveznih sekretariatov, en zvezni svet, 4 zvezne uprave, osem zveznih zavodov in 3 zvezne direkcije.

DOLARSKA POSOJILA

V Washingtonu so 19. junija podpisali dokumente z Mednarodno banko za \$35 milijonov posojila za ceste, med katerimi bosta tudi odseka Hoče-Levec in Postojna-Razdrto v Sloveniji, in \$10 milijonov posojila za turistično naselje pri Piranu in Portorožu.

V Londonu sta bila sklenjena sporazuma med TAM v Mariboru (tovarna avtomobilov) in medn. finančno korporacijo IFC. Po prvem sporazumu bo TAM dobil 7.5 milijona dolarjev dolgoročnega posojila, po drugem pa 1.5 milijona dolarjev od IFC v Jugoslaviji kot skupno investicijo.

KAM JE ŠEL VES TA DENAR...?

Dragutin Kosovac, predsednik bosanske vlade, je dejal, da je bila celo bosanska vlada presenečena, ko so odkrili, da se je leta 1968 iz BiH "odlilo" 57 milijard starih dinarjev ali 6.44 odstotka skupnega narodnega dohodka te republike. Medtem je BiH dobila iz sklada za nerazvita območja 159 milijard din ali pičlih 32 milijard letno, in še to v obliki posojila. Vedeli so, da se zaradi nizkih cen surovin in energije že leta odliva dohodek iz BiH, toda niti sanjalo se jim ni, da gre za take zneske. To tudi pojasni, zakaj se je Bosna zavzemala za ustavne spremembe.

POMILOŠČENI VOHUNI

Hans Peter Rullmann, Hilmi Taci in Jovan Trkulja, ki so bili sojeni zaradi vohunstva (KT 381) in je vrhovno vojaško sodišče v Beogradu kasneje sodbo raveljavilo, so bili oproščeni z ukazom predsednika republike Tita.

Po zanesljivih vestih izvem, da pri tem sploh ni šlo za kakšno vohunstvo ampak le za to, da gotovi vojaški primitivci takoj vidijo v normalnem časnikarskem delovanju poskuse vohunstva. Šele vrhovno vojaško sodišče je ugotovilo, za kaj je šlo, in zaradi "ugleda" je moral potem Tito "oprostiti" obtožene-obsojene - potem ko je ves ta postopek napravil čedno škodo v mednarodnem svetu.

Iz Švedske poročajo, da je bil v poskuse atentatov in atentate na emigrante vmešan tudi nek višji švedski uradnik.

Ob robu

Napeto sem čakal na intervju Mitje Meršola s šefom slovenske UDBE Egonom Conradijem v TEDENSKI TRIBUNI o vohunih in sovražnem delovanju emigracije. A ko je bil intervju končno objavljen, sem zazehal in vprašal: Mar je to vse? Po vseh obtožbah in obrekovanjih, kako smo "sovražni emigranti" plačanci zahodno-obveščevalnih služb, se mi je kar nos povesil. Očividno je, da so vsi napadi komunističnih voditeljev na emigracijo preračunani na to, da bi odvrgli pozornost ljudi od perečih domačih problemov, ki jih pritiskajo in silijo v emigracijo. Naklada TT se zaradi tega intervjuja prav gotovo ni povečala. Še naprej se bo morala zanašati na slike golih deklet in na članke o pornografiji, za katerimi hlastajo duševno zmedeni bralci TT.

Conradija pomilujem, da se mora boriti s tako ogromno armado sovražnikov, "ki bijejo boj brez razpoznavnih znakov" - ostanki ustaštva, četništva, ljoticčevstva, belogardizma, neokominformisti, iredentisti, konservativci in politični ekstremisti. A da ne bi Conradija napak razumeli, dobrohotno doda, da "dobronamerne in upravičene kritike na račun mnogih slabosti in negativnih pojavov ne mečem v isti koš s škodljivimi govoricami in političnimi insinuacijami". Rad bi poznal tisto merilo, s katerim meri UDBA "sovražnike" v emigraciji, odkar se je recimo vrnil domov Draganović, a je bil na hitro brnjen ven Zebor, msgr. Kunstlj pa niti službenega obiska niso dovolili...

V intervjuju se Conradi peča predvsem in izključno z ustaško emigracijo - kot da to Slovence strašno zanima. Kaže, da je UDBA še edina ustanova v Jugoslaviji, katere se decentralizacija še ni dotaknila - da o samoupravljanju sploh ne govorim - in od katere preti suverenosti našega naroda danes glavna nevarnost. Pa še v pogledu ustašev nam ta čudoviti šef servira novico, da je dr. Jelić agent zahodno-evropskih obveščevalnih služb, niti z besedico pa ne omenja njegove povezanosti z Moskvo, o čemer je na dolgo pisal zahodno-nemški STERN, članek pa ponatisnilo ljubljansko DELO. Pa menda ja ni Conradi potem na strani Moskve...???

V celém intervjuju, ki obsega skoro 4 strani, je eno samo vprašanje, ki se nanaša na slovensko politično emigracijo, in en sam odstavek, ki se z njo peča. Conradi nam v njem pove, da je bila Topliška skupina, ki so jo spravili pod ključ leta 1963, zadnji primer boja proti režimu z nasilnimi sredstvi. "Med posamezniki, ki delujejo predvsem na ameriškem kontinentu, so po Krekovi smrti na vrstnem redu medsebojna obdolževanja, sumničenja in prizadevanja po uveljavitvi tega ali onega koncepta in vodstva posameznikov. Najbolj glasna poskuša biti skupina okoli predvojne publicista in znanega kolaboranta Jurčeca ter medvojne urednika Slovenskega doma in povojnega agenta ameriške službe Javornika. Zbira se okoli skrajne desno usmerjenega lističa z naslovom 'Sij slovenske svobode'." Temu potem seveda sledi, kako je večina emigracije "uredila" odnose "z domovino" (beri: režimom).

Mitja Meršol in TT bi nedvomno lahko uporabila te štiri strani za kako bolj koristno snov - celo gole ženske bi brave in nas v emigraciji bolj zanimale. IVAN STANIČ

Potujete v Rim — Italijo?

Ne pozabite na slovenska hotela!

HOTEL "DANIELA,"

00185 ROMA - Via L. Luzzatti, 31 - Tel. 750.587 - 771.051

HOTEL "BLED,"

00185 ROMA - Via S. Croce in Gerusalemme, 40 - Tel. 777.102

Oba hotela sta med seboj povezana z vrtnim prehodom. Nahajata se v središču mesta, obdana z zelenjem, lastnim vrtom in parkirnim prostorom. Razpolagata s 70 sobami in 130 posteljami. Vse sobe so opremljene s privatno kopalnico in telefonom. Dve tretjini osebja je slovenskega. V restavraciji s 100 sedeži je na voljo italijanska kuhinja. Ako potujete z avtomobilom, preidite z avtoceste na Tiburtino. Od železniške postaje imate do hotelov direktno zvezo z avtobusoma štev. 3 in 9.

Dobrodošli!

VINKO LEVSTIK - lastnik

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga SLOVENSKA PRAVDA, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Anglija:	1.50	Francija:	15.-	Nemčija:	16.-
Avstralija:	4.00 (7.00)	Italija:	2500.-	Švedska:	20.-
Avstrija:	50.-	Kanada:	5.00 (8.50)	U.S.A.:	5.00 (8.50)

Južna Amerika: 1.5 funt sterlinga (3 funti) odn. odgovarjajoča valuta.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Južna Amerika: Simon Rajer, 'Emona', Tucuman 1561 7.p.Dto.49, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Evropa (razen Italije): Naročnina plačljiva z mednarodno pošto nakaznico po navodilu uprave.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

V Trstu je KT na prodaj v Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan